

GERİ ÇEKME YÖNTEMİNİN KADINLARIN CİNSEL DOYUMLARI VE EVLİLİK UYUMLARINA ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

THE EFFECTS of WOMEN'S SEXUAL SATISFICTION on THEIR MARITAL ACCORDANCE, WHOSE SPOUSES IMPLEMENTING "COITUS INTERRUPTUS" as the FAMILY PLANNING METHOD

Ece Kaplan, Simge Zeyneloğlu

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD

Sorumlu Yazar: Ece Kaplan, Arş. Gör. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği ABD, İş tel: 03423601200, e -posta: [ecejaplan@gantep.edu.tr](mailto:ecekaplan@gantep.edu.tr)

ÖZET

Amaç: Araştırma, aile planlaması yöntemi olarak eşleri geri çekme uygulayan kadınların cinsel doyum durumlarını, cinsel doyumlarını etkileyen faktörleri ve cinsel doyumlarının evlilik uyumları üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Araştırma kesitsel tipte olup, Gaziantep'teki bir Aile Sağlığı Merkezine kayıtlı/başvuran 302 kadın üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, anket formu ile "Glombook-Rust Cinsel Doyum Ölçeği" ve "Evlilik Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler ile yüzdelik sayılar, t-testi, Oneway Anova testi, Pearson Korelasyon testi, Lineer Regresyon analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Kadınların Glombook -Rust Cinsel Doyum Ölçeği puan ortalamaları ile kadınların yaşı, öğrenim düzeyi, çalışma durumları, evlilik yılı, eşlerinin öğrenim düzeyi, eşi ile duygu ve düşüncelerini paylaşması, eşi ile yaşamda yer alan değerlerinin benzer olması, önemli konularda eşi ile karar alması, çocuk sahibi olma durumları, gebelik sayısı, gebeliklerinin planlı olma durumu, cinsel ilişki sıklığı, geri çekme yöntemine karar verme durumu, geri çekme yöntemi tercih etme nedenleri, istenmeyen gebelik yaşama durumları ve cinselliğin doyuruculuğu arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu belirlenmiştir ($p < .05$).

Sonuç: Kadınların cinsel doyumlarının düşük olduğu, cinsel doyumları düşük olan kadınların evlilik uyumlarının da düşük olduğu belirlenmiştir ($r = 0,514$, $p = ,001$). Kadınların aile planlaması yöntem seçimlerine yönelik düzenlenecek eğitim programları ile bilinçlendirilerek istenmeyen gebeliklerin önlenmesi ve cinsel doyumlarının artırılması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel doyum, evlilik, koitus interruptus

ABSTRACT

Background: The aim of this study was to determine the effects of sexual satisfaction, sexual satisfaction and the factors affecting sexual satisfaction and sexual satisfaction on marital adjustment.

Material and Methods: The study was a cross-sectional study of 302 women enrolled in a family health center in Gaziantep. "Glombook-Rust Sexual Satisfaction Scale" and "Marital Adjustment Scale" were used as the data collection tool. Data obtained from the study were evaluated using mean, standard deviation, minimum and maximum values and percentiles, t-test, Oneway Anova test, Pearson Correlation test, Linear Regression analysis.

Results: It was found out that the difference between women's scores from GRISS and their age, education level, working status, the year of marriage, education level of their spouses, sharing feeling and thoughts with their spouses, having similar values with them, taking decision with spouses on important issues, the status of having children, the number of pregnancy, the planned state of pregnancy, the frequency of sexual intercourse, the state of deciding on withdrawal method, reasons for choosing the withdrawal method, unwanted pregnancy situations and sexual satisfaction was found statistically significant ($p < .05$).

Conclusion: It was determined that the women have low sexual satisfaction, hence they have low marital adjustment ($r = 0.514$, $p = .001$). Women's family planning methods should be organized with training programs for the selection of unwanted pregnancies and sexual satisfaction should be increased.

Keywords: Sexual satisfaction, marriage, coitus interruptus

GİRİŞ

Geri çekme yöntemi, erkek kontrollü aile planlaması yöntemleri arasında yer alan (Ergöçmen, Koç, Senlet, Yiğit ve Roman, 2004) ve eşler arasında uyum, disiplin ve motivasyon gerektiren geleneksel bir yöntemdir (Horner ve diğerleri, 2009). Bu yöntem tüm dünyada erkeğe sorumluluk verme, eşlerin kontrolü altında olması, ilaç kullanımını gerektirmemesi, ucuz ve kullanımının kolay olması, dini yönden günah olmaması, yan etkisinin ve sağlık kuruluşuna gitme zorunluluğunun olmaması gibi nedenlerden dolayı özellikle gelişmekte olan ülkelerde yaygın şekilde kullanılmaktadır (Rahnama ve diğerleri, 2010; Jones, Lindberg ve Higgins 2014; Fataneh, Marjan, Nasrin ve Taraneh, 2013). Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre, dünyada evli çiftlerin %6'sının geri çekme veya diğer geleneksel yöntemler ile korunduğu belirtilmektedir (DSÖ, 2015). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması verilerine göre; geleneksel aile planlaması yöntemleri içerisinde en fazla kullanılan yöntemin %25,5 ile geri çekme yöntemi olduğu dikkati çekmektedir (TNSA, 2013). Geri çekme yönteminin olumsuz yönleri arasında cinsel ilişkiyi kesintiye uğratması (Jones ve diğerleri, 2014), evlilik uyumunu ve cinsel doyumunu olumsuz etkilemesi (Woods, Hensel ve Fortenberry, 2009), gebe kalma riskinin yüksek olması (Winetrobe ve diğerleri, 2013; Dude, Neustadt, Martins ve Gilliam, 2013) ve libidoda azalma yer almaktadır (Yanikkerem, Acar ve Elem, 2006; Türk ve Terzioğlu, 2012; Motlaq, Azargoon ve Dareke, 2013; Fisher, Gruszecki ve Forchuk, 2005). Literatürde evlilik uyumu, farklı kişiliğe sahip eşlerin mutluluğu elde etmek ve müşterek hedeflere ulaşmak için bir bütün olarak birbirlerini tamamlaması olarak tanımlanmaktadır (Tutarel Kışlak, 1999; Zi, Tanaka ve Uji, 2007; Choadhari ve Patel, 2009). Evlilik uyumunda, mutluluk ve cinsel doyumun sağlanması beklenir (Jaccard ve Patriccia, 2009). Literatürde cinsel doyumun evlilik uyumunu etkileyen en önemli etkenlerden olduğu ve cinsel doyumsuzluğun evlilikte olumlu duyguları ve evlilik içerisindeki yakınlığı tükettiği belirtilmektedir (Heiman, Long ve Smith, 2011). Türk ve Terzioğlu (2012) geri çekme yöntemi ve kullanımını etkileyen faktörleri inceleyen çalışmasında geri çekme yöntemini uygulayan kadınların cinsel doyumlarının olumsuz etkilendiği belirlenmiştir. Yanikkerem ve diğerlerinin (2006) Türkiye'de kontraseptif metod ile geri çekme yöntemi uygulama tercihlerinin incelendiği çalışmasında geri çekme yönteminin cinsel doyumunu olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Bu nedenle geri çekme yöntemi kullanan kadınların cinsel doyumlarının ve cinsel doyumlarının evlilik uyumlarına etkisinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Literatürde bu yöntemi kullanan kadınların cinsel doyumlarının evlilik uyumları üzerine etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma, geri çekme yöntemi kullanan kadınların cinsel doyumları ve cinsel doyumlarının evlilik uyumları üzerine etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırma geri çekme yöntemi kullanan kadınların cinsel doyumları ve cinsel doyumlarının evlilik uyumları üzerine etkisini belirlemek amacıyla kesitsel tipte yapılmıştır.

Araştırma, Gaziantep ili Şahinbey ilçesi bir Aile Sağlığı Merkezi'ne (ASM) başvuran 302 kadın üzerinde Şubat 2014 - Haziran 2014 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırma kapsamına, bu yöntemi uygulayan kadınların sayısı en fazla Şahinbey ilçesinde olduğu için bu ilçedeki ASM'ler dahil edilmiştir. Araştırmanın evrenini, bu ASM'ye başvuran 15-49 yaş arasındaki ve bu yöntemi uygulayan kadınların tamamı oluşturmaktadır. ASM'ye başvuran ve geri çekme yöntemi uygulayan kadınların sayısı 1422'dir.

Araştırmanın örnekleme evreni bilinen örneklem formülüne göre, 358 kadın olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında 358 kadının (%84'üne) 302' sine ulaşılmıştır. 44 kadın (%12,2) zamanının olmadığını, altı kadın (%1,6) çalışmaya katılmak istemediğini ifade ederek araştırmaya katılmamıştır. Altı kadın da (%1,6) anket formunu yarım bıraktığı için çalışmaya dahil edilmemiştir.

Anket formunda yer alan soruların anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla anket formunun ön uygulamasına araştırma kapsamı dışında bırakılan 40 kadın alınmıştır. Ön uygulamadan elde edilen sonuçlara göre, formda gerekli düzenlemeler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir.

Soru Formları

Kadınların Sosyo-demografik Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Anket Formu

Anket formunun hazırlanmasında alanında uzman kişilerin görüşünden yararlanılmıştır (1 fakülte üyesi [Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı - Doçent] ve 2 farklı fakülte üyesi [Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı - Doçent]). Anket formu 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, kadınların ve eşlerinin sosyo-demografik özelliklerine (yaş, doğum yeri, öğrenim düzeyi, meslek, sağlık güvencesi, aile tipi, eş yaş, eş öğrenim düzeyi, eş meslek) yönelik sorular, ikinci bölümde kadınların cinsel doyumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörlere yönelik (yaşayan çocuk sayısı, gebelik sayısı, ölü doğum sayısı, kürtaj sayısı, ilk doğum yaşı, cinsel yaşantısının ne derece doyurucu olduğu, kadının duygu ve düşüncelerini eşle paylaşım paylaşımadığı, ailedeki önemli konuların kararlarının kim tarafından verildiği gibi) sorular yer almaktadır. Veri toplama araçlarının uygulanması yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Kadınların veri toplama araçlarını bireysel olarak doldurmasını sağlanmıştır.

Glombook - Rust Cinsel Doyum Ölçeği

Kadınların cinsel doyumlarını belirlemek amacıyla Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ) ölçeği kullanılmıştır. Ölçek Golombok ve Rust tarafından 1985 yılında geliştirilmiştir (Rust and Golombok, 1985). Ölçek, cinsel ilişkinin niteliğini ve cinsel işlev bozukluklarını değerlendirmektedir. Tuğrul, Öztan ve Kabakçı (1993) tarafından ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak Türkçe'ye uyarlanmıştır. Cinsel doyum ölçeği kadın ve erkek formu olmak üzere iki kısımdan oluşan 28 soruluk beşli likert tipi bir ölçektir. Kadın ve erkek formunda ortak olarak "kaçınma, doyum, iletişim, dokunma ve ilişki sıklığı" alt boyutları bulunmaktadır. Buna ek olarak kadın formunda vaginismus ve anorgazmi boyutu, erkek formunda ise erken boşalma ve empotans boyutları bulunmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin kadın formu kullanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan GRCDÖ'ye verilen yanıtlar her bir maddeye verilen toplam puanlar üzerinden değerlendirilmiştir.

Ölçekte yer alan maddeler "hiçbir zaman-0 puan", "nadiren-1 puan", "bazen-2 puan", "çoğunlukla-3 puan", "her zaman- 4 puan" seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçeğin puanlanmasında olumsuz yapıdaki sorular "hiçbir zaman-4 puan", "nadiren-3 puan", "bazen-2 puan", "çoğunlukla-1 puan", "her zaman-0 puan" olarak tersine kodlanmıştır. Ölçeğin puanlanmasında 2., 4., 5., 8., 9., 10., 11., 15., 16., 17., 19., 21., 22., 25., 26., 27., 28. sorular tersine kodlanmıştır. Kadınların ölçekten alabilecekleri maksimum puan "140", minimum puan ise "0"dir. Ölçekten alınan en yüksek puan kadınların cinsel doyumlarının düşük olduğunu, en düşük puan ise kadınların cinsel doyumlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (cronbach alfa) değeri 0,91, güvenilirlik katsayısı 0,87' dir. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (cronbach alfa) değeri 0,88, güvenilirlik katsayısı 0,81 olarak bulunmuştur.

Evlilik Uyum Ölçeği

Kadınların evlilik uyumlarını belirlemek amacıyla Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) kullanılmıştır. Ölçek Locke ve Wallace tarafından 1959 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik güvenilirliği Tutarel Kışlak tarafından (1999) yapılmıştır. Ölçek genel evlilik uyumunu yansıtmaktadır. EUÖ bir genel uyum sorusu, olası anlaşma alanlarını ölçen sekiz soru ile çatışma, çözme, bağlılık ve iletişimi ölçen altı ve toplam 15 sorudan oluşmaktadır.

Toplam 15 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin birinci maddesinde, ortadaki "mutlu" sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil etmekte ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliğinde çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliğinde çok büyük bir doyum ve mutluluk duyan küçük bir azınlığı temsil ederek derecelendirilmiş bulunmaktadır. Ölçekte yer alan 1.madde = 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 puan; 2 ile 9 arası maddeler =5, 4, 3, 2, 1 puan; 10. madde = 0, 1, 2

puan; 11. madde 3, 2, 1, 0 puan; 12. madde = anlaşmazlık 0 puan, dışarıda bir şeyler yapmak 1 puan, evde oturmak 2 puan; 13. madde = 0, 1, 2, 3 puan; 14. madde = 2, 1, 0 puan; 15. madde = 0, 1, 2, 2 puan olarak hesaplanmaktadır.

Kadınların ölçekten alabilecekleri maksimum puan "60", minimum puan ise "0" dir. Ölçeğin kesme puanı 43,5'dir. Ölçekten alınan en yüksek puan kadının evliliğinde çok büyük bir doyum ve mutluluk duyduğunu, alınan en düşük puan ise evliliğinde çok mutsuz olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (cronbach alfa) 0,90, güvenilirlik katsayısı 0,76' dir. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (cronbach alfa) değeri 0,80, güvenilirlik katsayısı 0,75 olarak bulunmuştur.

Etik Sorumluluk

Bu çalışmada Gaziantep Halk Sağlığı Müdürlüğü'nden yazılı izin alınmıştır. Gaziantep Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'na başvurularak çalışmanın uygulanabilmesi için etik kurul izni (20/01/2014-Sayı B.40) alınmıştır. Çalışma Helsinki Deklerasyonu prensiplerine uygun olarak yapılmıştır. Araştırmanın veri toplama formları uygulanmadan önce kadınlardan sözel ve bilgilendirilmiş yazılı onam alınmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmadan elde edilen veriler araştırmacı tarafından SPSS for Windows 18 (Statistical Package For Social Sciences) bilgisayar programına aktarılmış ve kadınların ölçeklerden aldıkları puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Shapiro ve Kolmogorov-Smirnov testleri uygulanmıştır. Normal dağılım gösteren puanları; t testi (independent samples t-testi), Oneway Anova testi, Pearson korelasyon testi, Lineer Regresyon testi ile değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Kadınların yaş ortalamasının $33,1 \pm 7,3$ (min = 18, max = 48) olduğu; %49,3'ünün 30 - 39 yaş grubunda, %33,5'ünün ortaokul mezunu, %71,5'inin ev hanımı, kadınların %44,1'inin 1 - 10 yıldır evli, %86,1'inin çocuk sahibi olduğu,%65,4'ünün gebeliklerinin planlı olduğu ve %80,8'inin geri çekme yöntemini kullanırken istenmeyen gebeliği olduğu belirlenmiştir. Kadınların cinsel doyum puan ortalaması 83,07 olarak bulunmuştur. Cinsel doyum etkileyen faktörler incelendiğinde, 30 - 39 yaşındaki kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamaları 80,99), 20 - 29 yaş (puan ortalamaları 87,08) ve 40 yaş ve üzeri (puan ortalamaları 81,58) kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p < .05$).

Tablo 1. Kadınların sosyodemografik ve doğurganlık özelliklerine ilişkin GRCDÖ Puan Ortalamalarının Dağılımı (n=302)

Kadınların Sosyo-Demografik ve Doğurganlık Özellikleri	Sayı	Ortalama± Standart Sapma	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Yaş					F	p
20 – 29 yaş (A ¹)	97	87,08±14,27	28	109		
30 – 39 yaş (A ²)	142	80,99±17,33	7	138		
40 yaş ve üzeri (A ³)	63	81,58±15,33	48	105	4,518	0,012
*Fark: A¹-A²						
Evlilik Yılı					F	p
1 – 10 Yıl (A ¹)	133	86,81 ± 14,71	7	108		
11 – 20 Yıl (A ²)	126	80,36 ± 16,48	28	107		
21 – 30 Yıl (A ³)	43	79,44 ± 17,54	48	138	6,635	0,002
*Fark: A¹-A², A¹-A³						
Gebelik Sayısı					t	p
1 – 3	148	85,58 ± 14,77	7	108		
4 ve Üzeri	112	77,80 ± 17,26	28	138	3,825	0,015
Çocuk Sahibi Olma Durumu					t	p
Var	260	82,05±16,49	7	138		
Yo k	42	89,40±12,47	54	107	3,373	0,026
Çocuk Sayısı (n=260)*						
1 – 3	206	84,71±15,30	7	138		
4 ve üzeri	54	71,53±16,47	28	101	5,542	0,292
Gebeliğin Planlı Olma Durumu					t	p
Plansız Gebelik	90	86,50±17,36	7	138		
Planlı Gebelik	170	79,97±13,22	51	107	3,387	0,005
Gebeliğin İstenmesi Durumu						
İstenmeyen Gebelik	244	90,87±16,12	28	138		
İstenen Gebelik	58	81,21±14,05	7	107	4,569	0,001

*Bu soruyu çocuk sahibi olmayan kadınlar cevaplamamışlardır.

*Tukey HS D, F= Oneway Anova Testi, t= Independent Samples t Testi

Kadınların evlilik süreleri ile GRCDÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; 1 – 10 yıldır evli olan kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamaları 86,81), 11 – 20 yıldır evli olan kadınlar (puan ortalamaları 80,36) ve 21 – 30 yıldır evli olan kadınlara (puan ortalamaları 79,44) göre daha düşük olduğu saptanmıştır (p< ,05). Gebelik sayısı 1 – 3 olan kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamaları 85,58), 4 ve üzeri olan kadınların (puan ortalamaları 77,80) cinsel doyumlarından düşük olduğu belirlenmiştir (p< ,05). Çocuk sahibi olan kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamalarının 82,05), çocuk sahibi olmayan kadınların (puan ortalamaları 89,40) cinsel doyumlarına göre yüksek olduğu belirlenmiştir (p< ,05). Son gebelikleri plansız olan kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamalarının 86,50), son gebelikleri planlı olan kadınların (puan ortalamaları 79,97) cinsel doyumlarından daha düşük olduğu belirlenmiştir (p< ,05) (Tablo 1). Eşleri ile duygu düşüncelerini “her zaman” paylaşan kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamalarının 64,84), “bazen” paylaşan kadınlara (puan ortalamaları 86,94) ve “hiçbir zaman” paylaşmayan kadınlara göre (puan ortalamaları 90,96) yüksek olduğu belirlenmiştir (p< ,05). Yaşamlarında yer alan değerlerin eşleri ile “her zaman” benzer olan kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamaları 66,16), “bazen” benzer olduğu (puan ortalamaları 88,63) ve “hiçbir zaman” benzer olmadığını belirten kadınlara (puan ortalamaları 89,28) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır

(p<,05). “her zaman” kadın-erkek birlikte karar alan kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamaları 70,01), “bazen” kadın ya da erkek birlikte karar alan kadınların (puan ortalamaları 91,39) cinsel doyumlarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (p< ,05). Haftada 2 – 3 kez cinsel ilişkiye giren kadınların (puan ortalamaları 73,09), haftada 1 kez cinsel ilişkiye giren kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamaları 83,05) ve ayda 1 kez ve üzeri sıklıkta cinsel ilişkiye giren kadınların (puan ortalamaları 90,29) cinsel doyumlarından yüksek olduğu belirlenmiştir (p< ,05). Cinsel yaşantılarının az/orta doyurucu bulan kadınların cinsel doyumlarının (puan ortalamalarının 90,31), çok doyurucu bulan kadınların (puan ortalamaları 79,21) cinsel doyumlarından daha düşük olduğu belirlenmiştir (p< ,05) (Tablo 2).

Tek değişkenli analizlerde cinsel doyum puan ortalamasını anlamlı olarak etkilediği belirlenen risk faktörlerinin (Tablo 1 ve Tablo 2’de yer alan özellikler) dahil edildiği, Çoklu Lineer Regresyon analizi sonucu Tablo 3’te özetlenmiştir. Lineer/çoklu regresyon analizi modelinde enter metodu kullanmış olup risk faktörü olarak; yaş, evlilik yılı, gebelik sayısı, çocuk sahibi olma durumu, gebeliğin planlı olma durumu, gebeliğin istenmesi durumu, eş ile duygu düşüncelerin paylaşımı, eş ile değerlerin benzerliği, kararlara katılım, cinsel ilişki sıklığı, cinsel yaşamın doyurucu olma durumu değişkenleri bağımsız değişken olarak, cinsel doyum toplam puanı ise bağımlı değişken olarak alındı. Cinsel

doyumun; çocuk sahibi olma durumu ile arttığı (Std. B=-0,282, p=0,008) saptandı. Cinsel doyumun; eş ile duygu ve düşüncelerini her zaman paylaşımı ile arttığı (Std. B=-0,243, p=0,002) belirlenmiştir. Cinsel doyumun; cinsel yaşantıyı doyurucu bulma durumu ile arttığı (Std. B=-0,145, p=0,029) saptanmıştır. Çocuk sahibi olma durumu, eş ile duygu ve düşüncelerin paylaşımı ve cinsel yaşantıyı doyurucu bulma değişkenlerinin cinsel doyumdaki/cinsel doyum toplam puanındaki değişimin % 24'ünü

açıklamıştır ($R^2= 0, 244$). Kadınların toplam cinsel doyum puanları ile toplam evlilik uyumu puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda; puanlar arasında istatistiksel açıdan $p < ,05$ düzeyinde negatif yönde orta düzeyde doğrusal korelasyon saptanmıştır ($r=-0,514$, $p=0,001$). Araştırmada kadınların cinsel doyumlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Cinsel doyumunu düşük olan kadınların evlilik uyumlarının da düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 2. Kadınların Evlilik Uyumlarına ve Cinsel Yaşamlarına İlişkin GRCDÖ Puan Ortalamalarının Dağılımı

Kadınların Evlilik Uyumlarına İlişkin Özellikleri	Sayı	Ortalama± Standart Sapma	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Eş ile Duygu Düşüncelerin Paylaşımı						
					F	p
Her zaman (A ¹)	70	64,84 ± 10,79	51	108		
Bazen (A ²)	138	86,94 ± 13,40	7	138		
Hiçbir Zaman (A ³)	94	90,96 ± 13,30	28	99	97,862	0,001
*Fark: A¹-A², A¹-A³, A²-A³						
Eş İle Değerlerin Benzerliği						
					F	p
Her zaman (A ¹)	77	66,16 ± 11,40	58	108		
Bazen (A ²)	149	88,63 ± 12,43	7	138		
Hiçbir Zaman (A ³)	76	89,28 ± 14,79	28	104	89,655	0,001
*Fark: A¹-A³, A²-A³						
Kararlara Katılım						
					t	p
Bazen Kadın Ya da Erkek	99	91,39 ± 16,42	28	108		
Her zaman Kadın/ Erkek Birlikte	203	70,01 ± 12,01	7	138	7,416	0,001
Kadınların Cinsel Yaşamlarına İlişkin Özellikleri						
Cinsel İlişki Sıklığı						
					F	p
Haftada 2 – 3 Kez (A ¹)	173	73,09 ± 15,58	28	109		
Haftada 1 kez (A ²)	75	83,05 ± 13,34	7	138		
Ayda 1 kez ve üzeri (A ³)	54	90,29 ± 16,60	45	102	16,968	0,001
*Fark: A¹-A², A¹-A³, A²-A³						
Cinsel Yaşamın Doyurucu Olma Durumu						
					t	p
Az/Orta Doyurucu	197	90,31 ± 17,07	7	109		
Çok Doyurucu	105	79,21 ± 11,27	58	138	6,767	0,001

*Çoklu Karşılaştırma Testi F= Oneway Anova Testi t= Independent Sample t test

TARTIŞMA

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması verileri geleneksel aile planlaması yöntemleri içinde yer alan geri çekme yönteminin ülkemizde hala her dört çiftten birinin kullandığına dikkat çekmektedir (TNSA, 2013). Geri çekme yöntemi, eşler arasında uyum, disiplin ve motivasyon gerektiren bir yöntemdir. Ayrıca geri çekme yönteminin cinsel ilişkiyi kesintiye uğratması, evlilik uyumunu ve cinsel doyumunu olumsuz etkilemesi, gebe kalma riskinin olması, cinsel isteği azaltması gibi olumsuz yönleri bulunmaktadır. Bu açıdan aile planlaması yöntemi olarak eşleri geri çekme yöntemini uygulayan kadınların cinsel doyumlarının evlilik uyumları üzerine etkisinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada kadınların cinsel doyumlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Geri çekme yöntem kullanımı üzerine yapılan çalışmalarda, kadınların cinsel doyumlarının düşük olduğu bildirilmiştir (Fataneh ve diğerleri, 2013; Fisher ve diğerleri, 2005; Lee, Sun ve Chao, 2001). Literatürdeki bu çalışmalar araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir.

Bu araştırmada cinsel doyumunu düşük olan kadınların evlilik uyumunun da düşük olduğu belirlenmiştir. Heiman ve diğerlerinin (2011) yetişkin çiftlerde ilişkide mutluluk ve cinsel doyum çalışmasında cinsel doyumun artması ile ilişkide uyumun arttığı bildirilmiştir.

Tablo 3. Cinsel doyum (GRCDÖ toplam puanı) ile ilişkili risk faktörlerinin ileri analizi

Cinsel doyum (GRCDÖ toplam puanı= belirleyicileri	Standart Beta	t	p değeri	%95 Güven Aralığı	
(Sabit)		9,429	,000	81,366	124,333
Yaş (30-39 yaş)	0,115	,926	,355	-,308	,854
Evlilik yılı (21-30 yıl)	-0,037	-,270	,787	-,729	,553
Gebelik sayısı (4 ve üzeri)	0,055	,523	,601	-1,457	2,510
Çocuk sahibi olma durumu (Var)	-0,282	-2,665	,008	-7,063	-1,059
Gebeliği planlı olma durumu (Planlı gebelik)	-0,016	-,246	,806	-4,848	3,772
Gebeliğin istenmesi durumu (İstenen gebelik)	0,061	,934	,351	-3,023	8,471
Eş ile duygu düşüncelerin paylaşımı durumu (her zaman)	-0,243	-3,205	,002	-10,741	-2,564
Eş ile değerlerin benzerliği (her zaman)	0,033	,444	,657	-3,311	5,237
Kararlara katılım(Her zaman Kadın/erkek birlikte)	0,054	,743	,458	-2,086	4,614
Cinsel ilişki sıklığı (Haftada 2-3 kez)	-0,015	-,256	,798	-2,735	2,106
Cinsel yaşamın doyurucu olması (çok)	-0,145	-2,199	,029	-9,777	-,538

*p < 0,05 F=7,210 R = 0,494, R²= 0,244 Adjusted R²= 0,210

Yanikkerem ve diğerlerinin (2016) çalışmasında evlilik uyumunun azalması ile cinsel doyumun azaldığı bildirilmiştir. Bu çalışmada yaşı daha büyük olan kadınların genç kadınlara göre cinsel doyumlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda kadının yaşının artması ile cinsel doyumunun arttığı bildirilmiştir (Fataneh ve diğerleri, 2013; Heiman ve diğerleri, 2011; Gabalcı ve Terzioğlu, 2010). Literatürdeki bu çalışmalar araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada yaşı daha büyük olan kadınların genç kadınlara göre cinsel doyumlarının yüksek olmasının, evlilik yılının uzun olması ve evlilikte yaşanan cinsel tecrübenin artmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada kadınların evlilik süresinin artması ile cinsel doyumun arttığı saptanmıştır. Spainer, Lewis ve Cole (1995) yaptıkları çalışmada evliliğin ilk yıllarında evlilik uyumunun daha düşük olduğunu, ilerleyen yıllarda ise yükseldiğini bildirmişlerdir. Yapılan çalışmalarda kadınların evlilik sürelerinin artması ile cinsel doyumunun arttığı bildirilmiştir (Fataneh ve diğerleri, 2013; Gabalcı ve Terzioğlu, 2010; Eryılmaz, 2006; Özkan, Demirhan ve Çınar, 2009). Literatürdeki bu çalışmalar araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada evlilik yılı uzun olan kadınların cinsel doyumlarının yüksek olması, evlilik yılının artışıyla birlikte çiftlerin birbirlerini daha iyi tanıması, cinsel yaşamlarından beklentilerini karşılayabilmeleri ve cinsel tecrübelerinin artmasından kaynaklanmış olabilir.

Bu çalışmada kadınların gebelik sayısının artmasıyla cinsel doyumlarının arttığı saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda gebelik sayısı fazla olan kadınların cinsel doyumlarının yüksek olduğu bildirilmiştir (Fataneh ve diğerleri, 2013; Gabalcı ve Terzioğlu, 2010; Eryılmaz, 2006; Özkan ve diğerleri, 2009). Literatürdeki bu çalışmalar araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Özkan ve diğerlerinin (2009) gebeliğin cinsel fonksiyon üzerine etkisinin incelendiği çalışmada kadınların gebelik sayısının cinsel doyumlarını etkilenmediği bildirilmiştir.

Bu çalışmada çocuk sayısı fazla olan kadınların cinsel doyumları yüksek bulunmuştur. Lee ve diğerleri (2001) çalışmasında, çocuksuz kadınların cinsel doyumlarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Literatürdeki bu çalışma araştırma bulgularımızla benzerlik göstermemektedir. Bu çalışmada çocuk sayısı fazla olan kadınların cinsel doyumlarının yüksek olması, cinsel yaşamında tecrübe sahibi olmasında kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmada çocuk sahibi olmayan kadınların cinsel doyumlarının daha yüksek bulunması beklenirken araştırma sonuçlarımızın bu yönde olmaması dikkati çeken bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda bu sonucun çocuk sahibi olmayan kadınların (çocuğu olmayan kadın sayısı 42), çocuk sahibi olan kadınların sayısından (çocuğu olan kadın sayısı 260) az olmasından kaynaklanmış olabileceği de dikkate alınmalıdır.

Bu çalışmada “haftada 2 – 3 kez” cinsel ilişkiye giren kadınların cinsel doyumlarının, “haftada 1 kez” cinsel ilişkiye giren ve “ayda 1 kez ve üzeri” sıklıkta cinsel ilişkiye giren kadınların cinsel doyumlarından yüksek olduğu belirlenmiştir. Özkan ve diğerlerinin (2009) gebeliğin cinsel fonksiyon üzerine etkisinin incelendiği çalışmada cinsel ilişki sıklığı arttıkça kadınların cinsel doyumlarının arttığı bildirilmiştir. Martinez (2006) laktasyonel amenore yönteminin koruyuculuğunun incelendiği çalışmada, cinsel ilişki sıklığı arttıkça kadınların cinsel doyumlarının arttığı bildirilmiştir. Literatürdeki çalışmalar araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada cinsel ilişki sıklığı daha fazla olan kadınların cinsel doyumlarının yüksek olması, kadınların cinsel ilişki sıklıklarının birbirinden farklı olması, kadınların değişen hormon düzeyleri, menstural sikluslarına bağlı cinsel isteğin artması veya azalmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 4. Kadınların GRCDÖ ve EUÖ Puanlar Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyon Analizi (n=302)

Toplam Cinsel Doyum Puanı	Toplam Evlilik Uyumu Puanı		
	n	r	P
	302	-0,514	0.001

*r = Pearson korelasyon testi

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak, çalışmada kadınların cinsel doyumlarının düşük olduğu ve düşük olan cinsel doyumlarının evlilik uyumları üzerine olumsuz etkisi olduğu belirlenmiştir. Kadınların evlilikte cinsel doyumlarını etkileyen faktörlerin; eş ile duygu ve düşüncelerin paylaşımı, eş ile kararlara katılım, gebeliğin istenmesi durumu, cinsel ilişki sıklığı, cinsel yaşamın doyurucu olma durumu olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda kadınlara aile planlaması hizmetleri ve yöntem seçiminin belirlenmesine yönelik danışmanlık planlanmalı ve uygulanmalıdır. Kadınlar verilecek eğitim programları ile bilinçlendirilerek; istenmeyen gebeliklerin önlenmesi sağlanabilir. Cinsellik Türkiye’de sosyal baskı ya da dini açıdan genel tabu olarak kabul edilir. Bu yüzden çiftlerin henüz evlenmeden önce evlilik okullarına yönlendirilmesi ve burada kadınların kendi cinsel hak ve özgürlüklerini rahatça tanımlayabilmeleri, cinsel yaşamları hakkında özgürce konuşabilmeleri ve evliliklerinde eşleri ile birlikte karar mekanizmalarına katılmalarını sağlamaya yönelik danışmanlık planlanması önerilebilir.

Kadın-erkek üreme sisteminin anlatıldığı, modern kontraseptif yöntemlere teşvik eden eğitimlerle hem kadın hem de eşlerinin eğitim öncesi ve sonrası tutumların değerlendirildiği ve daha büyük örnekleme kapsayan çalışmalar yapılması önerilebilir.

Kısıtlılıklar

Bu çalışmanın sınırlılıkları vardır. Bu çalışma eşleri geri çekme yöntemi uygulayan 302 kadını içermektedir ve sonuçlar yalnızca Türkiye’nin Güneydoğu Anadolu Bölgesine genellenebilir. Araştırma konusunun cinsellikle ilgili olması, katılımcıların yanıltıcı cevap vermesine ve veri toplama araçlarında yöneltilen soruların geçmişe dönük olması, hatırlamakta güçlük çekilmesine sebep olmuş olabilir. Bu sınırlılıklara rağmen çalışma, gelecekteki çalışmalara rehberlik etmede yardımcı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Choadhari, N.P., ve Patel, H.J. (2009). Study about marital adjustment among female of urban & rural mehsana (gujarat). *Personal Clinical study*, 1 :70-5.
- DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü). Family Planning. (2015). http://www.who.int/reproductivehealth/topics/family_planning/en/index.html. Erişim Tarihi: 12.03.2015
- Dude, A., Neustadt, A., Martins, S., ve Gilliam, M. (2013). Use of withdrawal and unintended pregnancy among females 15–24 years of age. *Obstetrics and Gynecology*, 122: 595–600.

- Ergöçmen, B.A., Koc, I., Senlet, P., Yigit, E.K., ve Roman, E. (2004). A closer look at traditional contraceptive use in Turkey. *The European Journal of Contraception and Reproductive Health Care*, 9: 221-244.
- Eryılmaz, G. (2006). The evaluation of family planning services given in Erzurum motherchild health and family planning center in Eastern Turkey. *The Euro Journal of Contraceptive and Reproductive Health Care*, 11: 146-50.
- Fataneh, G., Marjan, M.H., Nasrin, R., ve Taraneh, T. (2013). Sexual function in Iranian women using different methods. *Journal of Clinical Nursing*, 22: 3016-3023.
- Fisher, A.W., Gruszecki, L., ve Forchuk, C. (2005). Factors associated with common sexual concerns in women: new findings from the Canadian contraception study. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 14: 1-2.
- Gabalıcı, E., ve Terzioğlu, F. (2010). The effect of family planning methods used by women of reproductive age on their sexual life. *Sex Disabil*, 28: 275–285.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2013). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA). Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye
- Heiman, R.J., Long, S.İ., Smith, S.N., Fisher, W.A., Sand, M.S., ve Rosen, R.C. (2011). Sexual satisfaction and relationship happiness in midlife and older couples in five countries. *Archives of Sexual Behavior*, 40: 741–753.
- Heridman, J., Nakash, A., ve Beedham, T. (2006). Male contraception: past, present and future. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 8: 721-727.
- Horner, R.J., Laura, F.S., Romer, D., Vanable, P.A., Diclemente, R., Carey, M.P., Brown L.K. (2009). Withdrawal (coitus interruptus) as a sexual risk reduction strategy: perspectives from African-American adolescents. *Arch Sex Behav*, 38: 779–787.
- Jaccard, J., ve Patricia, J.D. (2009). Adolescent perceptions of maternal approval of birth control and sexual risk behavior. *American Journal of Public Health*, 90: 1426-1430.
- Jones, R.K., Lindberg, L.D., ve Higgins, J.A. (2014). Pull and pray or extra protection? contraceptive strategies involving withdrawal among us adult women. *Elsevier Contraception*, 90: 416-421.
- Lee, T.Y., Sun, G.H., ve Chao, S.C. (2001). The effect of infertility diagnosis on the distress, marital and sexual satisfaction between husbands and wives in Taiwan. *Human Reproduction*, 16: 1762-1767.
- Locke, H.J., ve Wallace, K.M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: their reliability and validity. *Marriage Fam Living*, 21: 251-255.
- Martinez, L. (2006). Acceptance of lactational amenorrhoea for family planning after postpartum counseling. *The European Journal of Contraception and Reproductive Health Care*, 11: 297–301.
- Motlaq, M.A., Azargoon, H., ve Dareke, M. (2013). Effectiveness of family training and life skills on caring chronic mental disorders in an Iranian population. *Psychology, Society and Education*, 1: 77-90.
- Özkan, S., Demirhan, H., ve Çınar, İ.Ö. (2009). Effect of pregnancy and some sociodemographic features on sexual function. *Atatürk University Journal of Nursing School*, 3: 28-37.

- Rahnama, P., Hidarnia, A., Shokravi, F.A, Kazemnejad, A., Ghazanfari, Z., ve Montazeri, A. (2010). Withdrawal users' experiences of and attitudes to contraceptive methods: a study from eastern district of Tehran, Iran. *BMC Public Health*, 10: 779.
- Rust, J., ve Golombok, S. (1985). The Golombok-Rust Inventory of Sexual Satisfaction (GRISS). *Br J Clin Psychol*, 1: 63-64.
- Spainer, G.B., Lewis, R.A., ve Cole C.L. (1995). Marital adjustment over the family life cycle: the issue of curvilinearity. *Journal of Marriage and the Family*, 37: 263-275.
- Tuğrul, C., Öztan, N., ve Kabakçı, E. (1993). Standardization study of golombok-rust inventory of sexual satisfaction. *Türk J Psychiatry*, 4: 83-88.
- Tutarel Kışlak, S. (1999). Reliability and validity of marital adjustment scale. *3P J Psychiatry Psychol Psychopharmacol*, 7(1): 50-57.
- Türk, R., ve Terzioğlu, F. (2012). Factors affecting the withdrawal method and its usage. *Ankara Journal of Health Sciences*, 3: 67-80.
- Winetrobe, H., Rhoades, H., Barman Adhikari, A., Cederbaum, J., Rice, E., ve Milburn, N. (2013). Pregnancy attitudes, contraceptive service utilization, and other factors associated with Los Angeles homeless youths' use of effective contraception and withdrawal. *J Pediatr Adolesc Gynecol*, 26: 314- 322.
- Woods, J.L., ve Hensel, J.D. (2009). Fortenberry JD. Contraceptive withdrawal in adolescents: a complex picture of usage. *J Pediatr Adolesc Gynecol*, 4: 233-237.
- Yanikkerem, E., Acar, H., ve Elem, E. (2006). Withdrawal users perceptions of and experience with contraceptive methods in Manisa, Turkey. *Journal of Midwifery*, 22: 274-284.
- Yanikkerem, E., Göker, A., Üstgörül, S., ve Karakus, A. (2016). Evaluation of sexual functions and marital adjustment of pregnant women in Turkey. *International Journal of Impotence Research*, 00: 1-8.
- Zi, C., Tanaka, N., ve Uji M. (2007). The role of personalities in the marital adjustment of Japanese couples. *Social Behavior and Personality*, 35: 61- 72.